

Yksinäisyys sosiaalityön tutkimuksessa ja kaunokirjallisuudessa

Riitta Granfelt

Tutkija/Y-Säätiö

Yksinäisyys kokemuksena, osana elämänkulkua

Yksinäisyys ikääntyneen, nuoren ja aikuisen elämässä

Hiljainen arjen yksinäisyys; ulkopuolelle jääminen,
epätoivon sulkema yksinäisyys

Yksinäisyyden vastainen työ

Yksinäisyys monimerkityksellisenä kokemuksena

Hän on hyvin yksinäinen ihminen

Siksi niin harvat tietävät sen

(Andersson 1996), s.119

”Nytkin taas tänään aattelin, että kun ei oo soinu toi ovikello, että onko patterit menny. Mä panin uudet patteritkin siihen,mut ei se soita silti.”

(Karisto & Tiilikainen 2017, 527-535)

- ***”Yksinäisyys on haikuraista oloa.”***
- ***Yksinäisyys on odottamista vailla kohdetta; hahmottomia, muodottomia, venyviä tunteja; ympäröivää tyhjyyttä ja pahaenteistä hiljaisuutta; ulkopuolisuutta ja toiseutta***
- ***Yksinäisyys on kaipausta, mahdollisuus uuteen?***

Yksinäisyys ulkopuolelle jäämisenä, ”omana vikana”

- *- Vähän ollaan mietitty, että onko Aarolla kavereita, isä sanoi, Kun tuntuu, että illat menee aina kotona.*
- *- Joo kyllä... opettaja mutisi - Se on totta, että Aaro jää hiukan syrjään.*
- *- Kyllä mulla on kavereita! sanoin niin kovaa, että säikähdin. Tuntui, että valhetta piti lieventää, joten jatkoin:*
- *- Ehkä pitäis vaan olla rohkeampi. Että menis rohkeammin mukaan.*
- *- Niin, oma aktiivisuus on avainjuttu, opettaja sanoi kynää naksutellen. - Meidän luokalla on tosi hyvä poikaporukka, kun vaan menee mukaan.*
- Lähde: Rönkä A. (2019, s. 113-114) Jalat ilmassa

Nuoren näkymätön taakka

(lähde: Kiuru, H. 2015: Tragedian tarina)

- Nuoren suhteet vanhempiin ovat läheiset, ainakin vanhempien mielestä; nuorella on kavereita ja koulu sujuu hyvin. Kaikilta salassa nuori kantaa taakkaa perheen sanoittamatta jääneistä vaikeista asioista.
- > nuoren kokemus riittämättömyydestä ja kokemus taakan jakamisen mahdottomuudesta

Yksinäisyys
toivon
murskaajana

Hän ajatteli, että jos vain odottaisi tarpeeksi kauan, jonkin olisi pakko muuttua. Hän oppisi olemaan muiden seurassa rento, osallistumaan keskusteluun ja kertomaan joskus vitsejä. Hän menisi yliopistoon ja löytäisi ystäviä, joita ei koulusta löytänyt. Hän tapaisi ystävällisesti hymyilevän tytön, joka saattaisi pitää hänestä...

Vähitellen uupumus, jota hän tunsi joka aamu herätessään, kasvoi niin raskaaksi, että koko elämä muuttui sakeanharmaaksi, vanhalta ruualta haisevaksi rätiksi. Haaveet, joita hänellä oli ollut, muuttuivat jonkun toisen haaveiksi, jonkun joka jaksoi aamulla nousta sängystä ja liittyi koulun pihalla muiden poikien joukkoon.

(Hirvonen, E., 2015, s. 223)

Yksinäisyyteen suljettu sanaton epätoivo

.... Viikkojen kuluessa äidin väsymys, huoli lapsistaan ja heidän hyvinvoinnistaan sekä epätoivo kasvoivat ja eräällä vastaanottokäynnillä myös hoitaja kiinnitti huomiota äidin väsyneeseen olemukseen ja tarjosi kotiin apua. Äiti kuitenkin kieltäytyi, ja vakuutti pärjäävänsä hyvin. Päivä päivältä äidin toivottomuus syveni: hän kantoi pitkittyneesti huolta perheen tilanteesta, lastensa tulevaisuudesta ja hän mietti toistuvasti itsemurhaa. Itsemurhaan päätyminen esteenä toimi äidin huoli lastensa kohtalosta, mikäli he joutuisivat kasvamaan maailmassa ilman äitiään... Joitakin päiviä myöhemmin, lapsi vaikutti äidistä epätavallisen hiljaiselta, jonka vuoksi hän vei tämän lääkäriin... Lopulta äiti myönsi pahoinpidelleensä lasta hermostukeissaan...

(Bärlund K. 2019, S. 75)

Yksinäisyys
tilapäisenä,
tilanteittaisena,
kroonistuneena,
identiteettiä
määrittävänä
kokemuksena,
muiden
ongelmien
juurena

Yksinäisyydelle ei ole sanoja eikä tilaa?

Yksinäisyys on pelkoa taakaksi olemisesta?

Yksinäisyys on osa epäoikeutettua surua?

Häpeää, avuttomuuden kokemusta ja pelkoa säälin kohteeksi joutumisesta?

MITEN RAKENTAA KOKEMUSTA KOHDATUKSI TULEMISESTA?

- Toisen kokemusta ei voi koskaan täysin ymmärtää ja tavoittaa, mutta sitä voi **pyrkiä ymmärtämään** empaattisesti ja olemaan läsnä omana itsenään ja aidosti. Tällöin mahdollistuu kokemus kohdatuksi tulemisesta. Tapa, jolla kuhunkin kohtaamiseen tulee asettautua, on yksilöllistä. (Kiuru, 2015.)
- .)

Seinän vierelle – vai yhdeksi meistä?

Mielenterveyskuntoutuja

Narkomaani

Sekakäyttäjä

Päihdekuntoutuja, alkoholisti

Vanki, vapautunut vanki

Maahanmuuttaja

Nynny

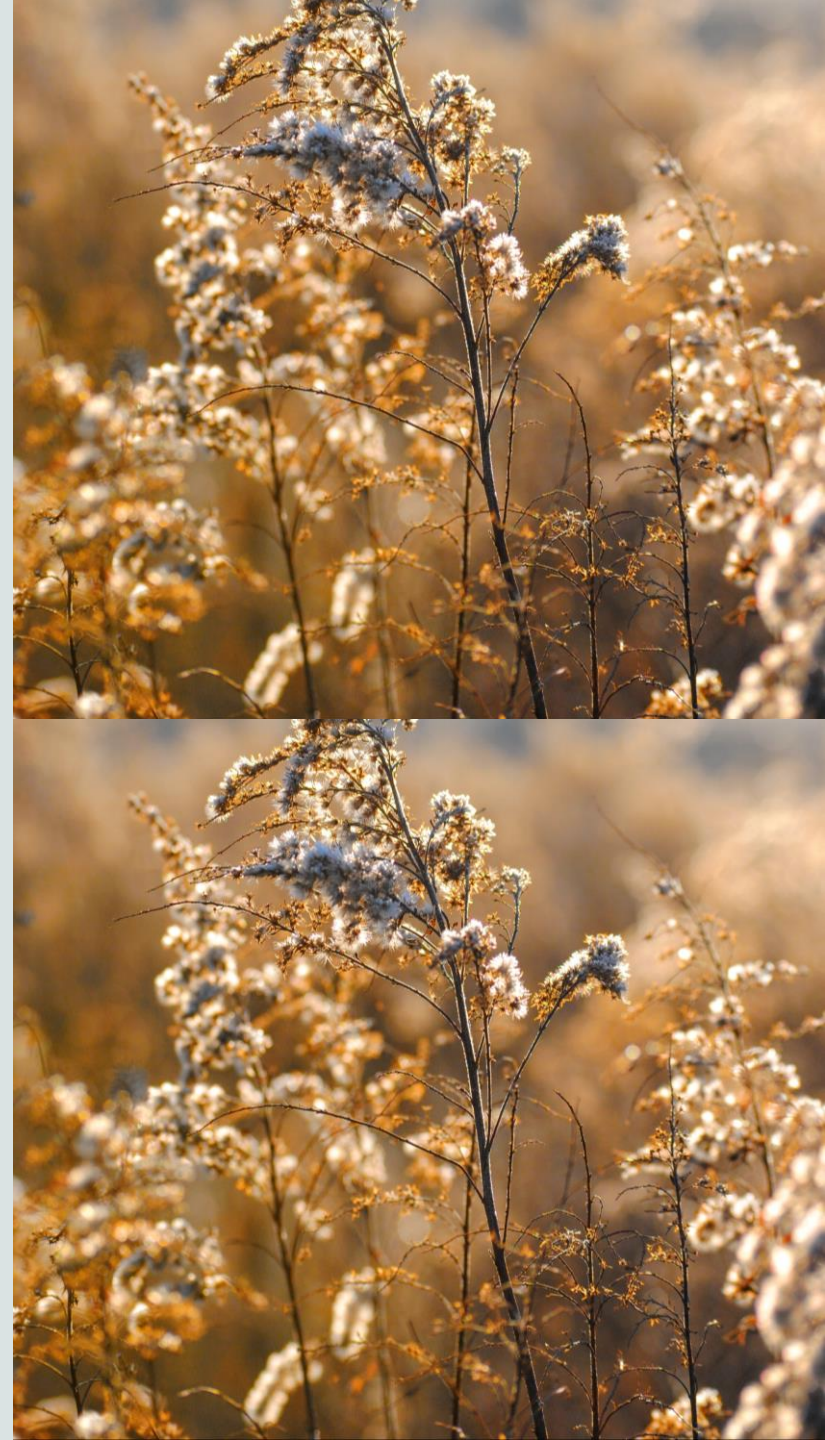
Repen koti oli Hallakummussa, koska hän tunsi sieltä ihmisiä ja hänet tunnettiin, muualla hän oli yksin keskellä ”ei mitään”.
(Junnilainen 2019, s.84)

Yksinäisyyttä vastaan

- **Toimintamahdollisuuksia luova tila, kannatteleva tila (facilitating environment, holding environment)**
- **Arvostava tila: mahdollisuus uuteen tarinaan**
- **Omaksi koettu työntekijä, ihmisympäristö**

Merkityksellisyyden ja kuulumisen kokemus

Ystävä: kotona, kaduilla ja kohtaamispaikoissa

Et on ystävä. Ja eläin ei puhu pahaa ja
sit se kuiteskin on olemassa. Se on
kuitenkin ***joku, josta niin kun
huolehtii.***

(Kertomuksia naisten kodittomuudesta 1998)

The background of the slide is a light gray color. On the left side, there are several stylized, light gray leaf shapes of various sizes and orientations. Some leaves have internal white lines representing veins. There are also a few small, solid light gray circles scattered around the leaves. The overall aesthetic is clean and modern.

Ehkä minä olenkin ihan hyvä ihminen?

- Keskeisenä asiana suhteen rakentaminen uudelleen itseen ja toisiin ihmisiin, yhteiskuntaan, maailmaan > **uuden identiteetin ja pystyvyyden tunteen vähittäinen rakentuminen** suhteissa ja suhteiden avulla.

*Hetken olen onnellinen, jostain syystä, en tiedä miksi,
ehkä minä olenkin ihan hyvä ihminen, ajattelen,
Semmoinen, joka syö sämpylän rantatöyräällä
Ja iloitsee kevätpäivästä,
ei mitään sen kummempaa.*

(Turunen S., 2018, s.235)

Kaunokirjallisuus

**Andersson, C. (1996) Runoja meren
pohjalta. Runoja vuosilta 1962-1993.
Helsinki: WSOY**

**Hirvonen, E. (2015) Kun aika loppuu.
Helsinki: WSOY**

**Rönkä, A. (2019) Jalat ilmassa.
Helsinki: Gummerus**

**Turunen, S. (2018) Sivuhenkilö.
Helsinki: Tammi**

Tutkimukset

- **Bärlund, K. (2019) Äitien alle yksivuotiaisiin lapsiinsa kohdistamat henkirikokset, niiden yritykset ja väkivalta mielentilatutkimusasiakirjoissa. Narratiivinen tutkimus. Helsingin yliopisto, valtiotieteellinen tiedekunta.**
- **Junnilainen, L. (2019) Lähiökylä. Tutkimus yhteisöllisyydestä ja eriarvoisuudesta. Tampere: Vastapaino.**
- **Karisto, A. & Tiilikainen, E. (2017) Yksinäisyys ja aika, Yhteiskuntapolitiikka 82 (5), 527-535.**
- **Kiuru, H. (2015) Tragedian tarina, Nuoren itsemurhaan päättynyt elämä vanhemman kertomana. Turun yliopiston julkaisuja Sarja C, toim. 404-**